אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת שכד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ז מנחם אב תר"ע - רחובות
נמען: אליעזר בן־יהודה

בן־יהודה שאל על מקורות המילה 'הכשר' במובן תעודת כשרות. הרב קוק מפנה לחיי אדם (הלכות פסח) ולשערי תשובה, לשו"ת על אתרוגים מורכבים, ולי'עיטור סופרים'. על 'הכשר' במובן היתר ריבית הרב קוק מפנה לשו"ת הספרדים.

עיקרי הדברים

- מקורות המונח 'הכשר'.
- סיוע למילון של בן־יהודה.

נוסח האגרת

ב"ה[1]

לכ'[2] החכם המפורסם מר א' בן-יהודה.

אתכבד להשיבו על שאלתו כפי יכלתי פה, שהנני מחוסר ספרים.

בס'[3] האחרונים נמצא השימוש במלת "הכשר" למובן תעודה לענין או"ה[4] בחיי אדם ה' פסח, כלל קכ"ז, סעיף ג', בלשון כתב הכשר, ובשערי תשובה או"ח[5] סי'[6] תס"ע[7] סקט"ו[8] הובאו דבריו, ומעוד ספר, ושם כתוב ג"כ[9] המלה "הכשר" בלא סמיכת מלת "כתב" על מובן הנ"ל[10].

כמדומה לי שימצא כי[11] לשונות "הכשר" "הכשרים" לשימוש תעודות הנ"ל בשו"ת[12] מוהר"י[13] ענזל, ובשו"ת[14] תורת חסד להרב מלובלין, ובספר קטן פרי עץ הדר, תשובות מהג"ר[15] שלמה קלוגיר ועוד רבני הדור ההוא, ובשו"ת זכר יהוסף להגר"י[16] זכרי' משאויל, כולם בענין

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 לכ' - לכבוד
3 בס' - בספר
4 או"ה - אומות העולם
5 או"ח - אורח חיים
6 סי' - סימן
7 תס"ע - תע"ס (470) - מספר סימן
8 סקט"ו - סעיף קטן ט"ו
9 ג"כ - גם כן
10 הנ"ל - הנזכר לעיל
11 כי - כבוד
12 בשו"ת - בשאלות ותשובות
13 מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
14 ובשו"ת - ובשאלות ותשובות
15 מהג"ר - מהגאון רבי

האתרוגים המורכבים, ובס' עטור סופרים חלק שני, שנדפס ממני בשנת תרמ"ח[17]-ט ג"כ בענין זה. כמובן השו"ת[18] הם בחלק או"ח ואינם תחת ידי לציין המקומות בדיוק.

והשימוש במלה "הכשר" לריבית הנלקחת ע"פ[19] דרך היתר, כמדומה שנמצאת למכביר בשו"ת הספרדים, ואינם ת"י כעת. יראה נא כ' במבי"ט[20], מוהרי"ט[21], כנסת הגדולה, ברכי יוסף, רשד"ם[22], וכיו"ב[23], בה' ריבית והלכות צדקה, אם זכרוני לא יטעני דומה אני שימצא מלה זו להוראה הנדרשת איזה פעמים.

מסיבות צדדיות נתאחרה תשובתי, ואת כ' הסליחה.

ברגשי כבוד,

הק' אברהם יצחק ה"ק

ט"ז מנ"א[24] תרע"ן, רחובות ת"ו[25].

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

16 להגר"י - ל + הגר"י: הגאון רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

17 תרמ"ח - השנה תרמ"ח (1887/1888)

18 השו"ת - השאלות ותשובות

19 ע"פ - על פי

20 במבי"ט - במבי"ט (רבי משה מטראני)

21 מוהרי"ט - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ט (למשל: יעקב + טוביה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

22 רשד"ם - רבי שמואל די מדינה

23 וכיו"ב - וכיוצא בזה

24 מנ"א - מנחם אב

25 ת"ו - תבנה ותכונן